

Psicòlegs i Ximpanzés (2): el problema del llenguatge; ¿Washoe o Nim Chimpski?

Una curiosa mania dels psicòlegs cognitius en les dècades del 1960-1970 consistí a intentar que els ximpanzés fossin capaços de parlar utilitzant la llengua de signes americana. El debat de fons no era tant, en aquest cas, el d'establir el grau o el nivell de 'racionalitat' dels nostres parents genètics més propers, com el d'intentar 'resoldre' la polèmica sobre l'origen del llenguatge que enfrontava els behavioristes amb Noam Chomsky (1.927) i amb les teories ambientalistes.

Per als behavioristes, el llenguatge era après pels infants mitjançant un sistema de reforçament positiu. Per a Chomsky, en canvi, el llenguatge és d'origen innat, perquè altrament no es pot entendre ni la capacitat productiva que té (és a dir, la capacitat dels infants per fer frases que abans no han escoltat dir mai), ni tampoc la gran capacitat dels infants per assumir i memoritzar vocabulari regles gramaticals (sobretot perquè aprendre centenars de mots del llenguatge natural sembla molt més senzill que aprendre només 10 nombres i unes poques regles matemàtiques). Demanar-se si els ximpanzés poden 'parlar' era una transposició d'un debat bàsicament humà. Sapir (1922) havia dit que: 'El llenguatge és un mètode exclusivament humà, i no instintiu, de comunicar idees, emocions y desitjos por mitjà d'un sistema de símbols produïts de manera deliberada' i Chomsky estava d'acord amb l'especificitat humana del llenguatge. Per a Chomsky la impossibilitat d'ensenyar el llenguatge als animals no humans demostra que la capacitat lingüística es desenvolupa des d'uns principis innats i específics.

Des de l'aparició del llibre de Joel Wallman 'Aping Language' (1992) i de les posicions més crítiques de Steven Pinker avui hom tendeix a negar que cap ximpanzé hagi realment 'après' llenguatge de signes. Simplement són capaços de repetir el sistema ASL (llenguatge símbols americà) però no de considerar-lo com un llenguatge complet, és a dir, amb fonologia, morfologia i sintaxis. A l'extrem d'aquestes dues posicions hi ha el debat sobre les experiències amb un ximpanzé femella, Washoe (1.965-2.007), i un ximpanzé mascle, Nim Chimpski (1.973-2.000), que donaren resultats contradictoris.

Quan Washoe tenia entre 8 i 14 mesos quan l'any 1966, Allen i Beatrice Gardner de la Universitat de Nevada van elaborar un projecte d'aprenentatge que no estava basat (com en el cas de Gua) en la imitació del llenguatge vocal, sinó en l'ASL. L'interessant és al cap d'un parell d'anys d'aprenentatge, i vivint en un context en què els científics que la estudiaven usaven també regularment el llenguatge de signes, Washoe era capaç d'usar aquest llenguatge sense haver estat sotmesa a programes de condicionament operant. També entenia el concepte ('més' +) i era capaç de combinar fins uns 250 signes entre si (així la nevera era: 'menjar'+ 'obert'+ 'beure') però no podia anar més enllà de seqüències de 2 o 3 signes.

El projecte 'Nim Chimpski' (nom que fa referència a una broma respecte a l'innatista Noam Chomsky) fracassà en intentar duplicar els resultats de l'experiència amb Washoe. El ximpanzé fou acollit de tot just nascut per una família amb fills de l'Upper West Side, a Manhattan. Però els cuidadors de 'Chimpski' no mostraven ni de bon tros tanta implicació emocional amb ell, per tal d'evitar que el ximpanzé es limités simplement a copiar sense entendre. A la Universitat de Columbia, en un projecte dirigit per Herbert S. Terrace, 'Chimpski' només va aprendre 125 signes i no va donar mostres de productivitat en el llenguatge. Si el llenguatge està doblement articulat, els ximpanzés sembla que no poden articular sintàcticament una conducta lingüística. Alguns ecòlegs i el llibre d'Elizabeth Hess:

'Nim Chimpsky: The Chimp Who Would Be Human' (2.008) van acusar Terrace de fer fracassar volgudament el projecte, actuant amb prejudicis.

<http://www.lenuki.com/article-21464458-6.html>